

VoiVa Voimavarat arjessa -toimintamallin näyttöperusta

VoiVa Voimavarat arjessa -toimintamalli perustuu tutkittuun näyttöön ja tieteellisiin lähteisiin. Asiakirja sisältää laajan kokoelman tutkimuksia, hoitosuosituksia, opasmateriaaleja ja Pirkanmaan hyvinvointialueen sisäisiä aineistoja, jotka tukevat ikääntyneiden toimintakyvyn ylläpitoa, kuntoutumista, osallisuutta ja mielen hyvinvointia.

- **Muistin ja ympäristön tuki:** Lähteet korostavat ympäristön merkitystä muistin tukemisessa sekä ikääntyneiden mielen hyvinvoinnin edistämisessä palveluissa.
- **Kommunikaatio ja vuorovaikutus muistisairaiden kanssa:** Aineisto käsittelee sopeutuvaa vuorovaikutusta, kuvien käyttöä tiedon keräämisessä sekä lääkkeettömiä menetelmiä, jotka tukevat muistisairaiden päivittäisiä toimintoja ja mielialaa.
- **Kuntoutuksen ja hoitotyön suositukset:** Hoitosuosituksat ja tutkimukset painottavat kuntoutumista edistävän työotteen merkitystä, turvallista kotiutumista sairaalasta sekä toimintakyvyn arviointia ja ylläpitoa.
- **Tunteiden ja kosketuksen merkitys:** Useat lähteet kuvaavat kosketuksen ja tunteiden vaikutusta hyvinvointiin, sosiaaliseen vuorovaikutukseen ja käyttäytymisen muutoksiin.
- **Psykologiset tekijät ja hyvinvointi:** Kiitollisuuteen, optimismiin ja myönteisiin tunteisiin liittyvät tutkimukset osoittavat niiden yhteyksiä fyysiseen terveyteen, mielialaan ja toimintakykyä tukevaan arkeen.
- **Palveluiden kehittäminen ja asiakaslähtöisyys:** Pirkanmaan hyvinvointialueen strategiat, palvelulupaukset ja kehittämisohjelmat tukevat ikäihmisten palveluiden asiakaslähtöisyyttä, osallistumista ja laadukasta hoitotyötä.
- **Palvelu- ja hoitoketjut:** Aineisto tukee kokonaisvaltaista, asiakaslähtöistä ja kuntoutumista edistävää hoitoa eri palvelutilanteissa.

VoiVa Voimavarat arjessa -toimintamalli, lähteet

- Björkqvist T., Rappe E., 2021. [Ympäristö muistin tukena](#). Ikäinstituutti ja Sosiaalitaito, Helsinki.
- Björkqvist T., Virkola E., Westerholm S., Heimonen S. 2022. [Mielen hyvinvointi iäkkäiden palveluissa](#). Ikäinstituutti, Sosiaalitaito ja kirjoittajat.
- Burshnic, V. L. & Bourgeois, M. S. 2020. [A seat at the table: Supporting persons with severe dementia in communicating their preferences](#). Clinical Gerontologist, 1–14.
- Cregg & Cheavens, 2020. [Gratitude Interventions: Effective Self-help? A Meta-analysis of the Impact on Symptoms of Depression and Anxiety](#). Journal of Happiness Studies (2021) 22:413-445.
- Edgren, J., Penttinen L., Mäkelä M., Asikainen J., Gerasin A., Havulinna S. 2021. [Ikääntyneen asiakkaan kuntoutumisen voimavarat jäävät usein hyödyntämättä](#). Julkari, THL.
- Ellis, M. & Astell, A. 2018. Adaptive interaction and dementia: how to communicate without speech. Jessica Kingsley Publishers, London.
- Elo M., Eloranta S., Katajapuu N. 2022. [Mikä on kuntouttavan työotteen jalansija ikäihmisten hoitotyössä?](#) Gerontologia 2/2022, 189 – 195.
- Field, T. 2010. [Touch for socioemotional and physical well-being: A review](#). Article December 2010. ResearchGate.
- Fried S., Haarni I. 2018. [Keskustele elämäntaidoista / Ohjaajan opas](#), Ikäinstituutti, Helsinki.
- Gallace A., Spence C. 2008. [The science of interpersonal touch: an overview](#). Neuroscience Biobehavioral Reviews 34:2, 246-259.
- Haroon, M., Dissanayaka, N.N., Angwin, A.J. & Comans, T. 2022. [How effective are pictures in eliciting information from people living with dementia? A systematic review](#). Clinical Gerontologist.
- Hohenthal-Antin, L. 2013. Muistellaan. Luovat menetelmät muistisairaiden tukena. PS-Kustannus, Jyväskylä.
- Huffman, JC., Beale, EE., Celano, CM., Beach, SR., Belcher, AM., Moore, SV., et. al. 2015. [Effects of optimism and gratitude on physical activity, biomarkers and readmissions after an acute coronary syndrome: the gratitude research in acute coronary events study](#). Circ Cardiovasc Qual Outcomes 2015; 9:55-63.
- Johnson, K. J., Waugh, C. E., & Fredrickson, B. L. 2010. [Smile to see the forest: Facially expressed positive emotions broaden cognition](#). Cognition and Emotion, 19;24(2), 299–321.
- Hotus. 2026. Hotus Hoitosuositus®. [läkkään henkilön kuntoutumista ja toimijuutta edistävä kotihoito](#).
- Hotus. 2025. Hotus Hoitosuositus®. [läkkään turvallinen kotiutuminen sairaalasta](#).
- Hotus. 2024. Hotus Hoitosuositus®. [Muistisairaahan henkilön päivittäistoiminnoista suoriutumisen tukeminen – Lääkkeettömät menetelmät hoitotyössä](#).
- Hotus. 2022. Näyttövinkki®. [Miten muistisairaahan kokevat lääkkeettömät menetelmät ja niihin osallistumisen?](#)
- Hotus, 2020. Näyttövinkki®. [Kuinka kuntoutumista edistävällä hoitotyöllä voidaan vaikuttaa kotihoidon palveluiden käyttöön ja kustannuksiin sekä ikääntyneiden toimintakykyyn?](#)
- Hotus. 2021. Näyttövinkki®. [Mitkä tekijät vaikuttavat ikääntyneen liikuntakyvyn ylläpitämiseen ja palauttamiseen sairaalahoidossa?](#)
- Hotus. 2022. Näyttövinkki®. [Mitkä tekijät estävät tai mahdollistavat ympärivuorokautisen hoidon yksiköissä asuvien ikääntyneiden ulkoilua?](#)
- Kariniemi, K., Siira, H., Kyngäs, H. & Kaakinen, P. 2020. ["Vanhakin on ihminen" Ikääntyneiden kokemuksia vahvuuksistaan, voimavaroistaan ja kotihoidosta](#). Gerontologia 34(1).

Kim, E., Hagan, K., Grodstein, F., DeMeo, D., De Vivo, I & Kubzansky, L. 2017. [Optimism and Cause-Specific Mortality: A Prospective Cohort Study](#). American Journal of Epidemiology. Volume 185, Issue 1, 1 January 2017, Pages 21-29.

Kerola, K., Kujanpää, S. & Kallio, A. 2007. Tunteesta tunteeseen. Opetushallitus.

[Kohtaamisosaamista hoivakoteihin KOHO-hanke](#). 2025. TAMK, Tampereen yliopisto, Pirkanmaan Muistiyhdistys ry. (käynnissä oleva hanke 2024 - 2027)

[Kosketus ja tunteet terveydenhuollon vuorovaikutuksessa](#). 2022. Tampereen yliopisto. (tutkimus suoritetaan vuosina 2021 - 2025)

Krakauer, J. W., & Mazzoni, P. 2011. [Human sensorimotor learning: adaptation, skill, and beyond](#). Current Opinion in Neurobiology, 21(4), 636–644.

Kubzansky, L. 2007. [Emotional vitality and incident coronary heart disease: Benefits of healthy psychological functioning](#). Archives of General Psychiatry, Vol64(12), Dec, 2007. pp. 1393-1401.

Lotvonen, S., Saarela, K-M., Korvola-Hemminki M., Siira H., Söderling R., Lind M., Havulinna S. 2024. [Toimintakyvyn arviointi iäkkäiden kuntoutumista edistävässä hoitotyössä](#). TOIMIA-suositus ID S032/21.8.2024. THL

[Muistisairaudet: Käypä hoito -suositus](#). 2023. Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin, Societas Gerontologica Fennican, Suomen Geriatri -yhdistyksen, Suomen Neurologisen Yhdistyksen, Suomen Psykiatrian Yhdistyksen ja Suomen Yleislääketieteen yhdistyksen asettama työryhmä. Suomalainen Lääkäriseura Duodecim.

Myllyviita, K. 2024. [Tunteet ja tunteiden säätely](#). Lääkärikirja Duodecim.

Mönkäre, R. & Jämsä M. 2025. Käyttäytymisen muutokset muistisairaalla. Teoksessa M. Hallikainen, A. Immonen, M. Jämsä, S. Kotisaari, R. Mönkäre & P. Pihlakari (toim.), Muistisairaahan hoidon hyvät käytännöt. Duodecim.

[Osallisuuden edistäjän opas](#). 2023. Ohjaus 10/2023. THL, Helsinki.

Paananen J., Luodonpää-Manni M. 2023. [Läheisten kokemuksia vuorovaikutuksesta hoitohenkilöstön kanssa ympärivuorokautisessa hoidossa](#). HOITOTIEDE 2023, 35 (3), 2.

Ries J. 2022. [A framework for rehabilitation for older adults living with dementia](#). Vol 12, Issue 1. Archives of Physiotherapy. 64-278.

Paavola, P., Rosenvall, A. & Koivisto, A. 2025. [Muistisairaahan potilaan hoito](#). Lääkärin käsikirja.

Pirhonen J. 2022. [Vanhuudesta, elämästä ja sosiaalisista synapseista](#). Blogi, Ikäinstituutti.

Nummenmaa, L. & Sams, M. 2011. Tunteet mielessä ja aivoissa. Teoksessa Leif Andersson, Ilari Hetemäki, Riitta Mustonen & Ari Sihvola (toim.). Kaikki irti arjesta. Helsinki: Gaudeamus, 30-44.

Soini, S., Honkonen, A., Hand, C., Ylikahri, K & Tiilikallio, P. 2024. [Lääkkeettömien menetelmien käyttö osana asukaslähtöistä toimintaa hoivakodeissa](#). Gerontologia 38(4), 2024.

Pirkanmaan hyvinvointialue. 2026. Asiakaskokemuksen ja osallistuminen. Sisäinen aineisto.

Pirkanmaan hyvinvointialue. 2026. Asiakaslähtöinen toimintakulttuuri. Sisäinen aineisto.

Pirkanmaan hyvinvointialue. 2026. Hoitotyö Ikäihmisten palveluissa. Sisäinen aineisto.

Pirkanmaan hyvinvointialue. [Hyvinvointialueen strategia](#) 2023 – 2025 ja 2026-2029.

Pirkanmaan hyvinvointialue. 2026. [Ikäihmisten kuntoutumista tukeva hoitotyö osastolla](#)

Pirkanmaan hyvinvointialue. 2023. [Ikäihmisten palvelujen kehittämisohjelma IKI2035](#).

Pirkanmaan hyvinvointialue. 2026. Ikäihmisten palveluiden RAI. Sisäinen aineisto.

Pirkanmaan hyvinvointialue. 2026. Kaatumisen ehkäisy Ikäihmisten palveluissa. Sisäinen aineisto

- Pirkanmaan hyvinvointialue. 2024. [Lonkkamurtumapotilaan hoitoketju](#).
- Pirkanmaan hyvinvointialue. 2024. [Muistisairaahan hoitoketju](#).
- Pirkanmaan hyvinvointialue. 2025. [Ikäihmisten palveluiden palvelulupaus](#).
- Pirkanmaan hyvinvointialue. Pirkanmaan hyvinvointialueen ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma 2023–2026 ja [2026-2029](#)
- Pirkanmaan hyvinvointialue. 2026. Rakenteinen kirjaaminen Ikäihmisten palveluissa. Sisäinen aineisto.
- Soini, S., Honkonen, A. & Tiilikallio P. 2024. [Tuntemattomat ja tunnistamattomat – lääkkeettömät hoitomuodot ikääntyneiden muistisairaiden hoivatyössä](#). Laurea-ammattikorkeakoulu.
- Solin P., Heimonen S., Luoma M-L., Tamminen, N., Lukkarinen E., Viertiö S. 2023. [Ikääntyneiden mielen hyvinvoinnin nykytila Suomessa](#). Raportti 8/2023. THL, Ikäinstituutti.
- Tamminen-Peter, I., Eloranta, M-B., Kivivirta, M-L., Mämmelä, E., Salokoski, I., Ylikangas, A. 2007. STM Julkaisuja 2007:6. [Potilaan siirtymisen ergonominen avustaminen: Opettajan käsikirja](#).
- Tamminen-Peter L., Wickström G. Potilassiirrot. 2013. [Taitava avustaja aktivoi ja auttaa](#). Työterveyslaitos. Otavan kirjapaino.
- Tanner, L. 2017. Embracing touch in dementia care: a person-centred approach to touch and relationships. Jessica Kingsley Publishers, London and Philadelphia.
- Uvnäs-Moberg K, Kankkunen R. 2007. Rauhoittava kosketus. Oksitosiinin parantava vaikutus kehossa. Edita, Helsinki.
- Vataja, R. & Palm, A. 2025. Neuropsykiatrisen oireiden lääkkeetön hoito. Teoksessa M. Hallikainen, A Koivisto. S Melkas, A Portaankorva, J. Rinne & A. Rosenthal (toim.), Muistisairaudet. Duodecim.